

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain ja sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain ja sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta (HE 174/2025 vp): Asia on saapunut sosiaali- ja terveysvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- lakimies Paula Vuorenpää, sosiaali- ja terveysministeriö
- lakimies Salla Paavilainen, sosiaali- ja terveysministeriö
- ylitarkastaja Oona Mölsä, Lupa- ja valvontavirasto
- asiantuntijalääkäri Kirsti Kähärä, Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy
- koulutuspoliittinen asiantuntija Matti Tujula, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry
- asiantuntija Sari Ojajärvi, Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry
- johtaja Jukka Mattila, Suomen Lääkäriliitto ry
- koulutusasioiden päällikkö Juha Kurtti, Tehy ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Ahvenanmaan maakunnan hallitus
- Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT
- Lääkärit Ilman Rajoja
- Suomen Punainen Risti

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annettua lakia ja sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annettua lakia.

Esityksellä toteutettaisiin pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman kirjausta, jonka mukaan osana valmiutta ja varautumista luodaan sosiaali- ja terveydenhuoltoon lainsäädäntö ja toimintamallit kansainvälisen avun vastaanoton ja antamisen mahdollistamiseksi. Tämä edellyttää kansainvälisen avun vastaanottamisen huomioimista myös terveydenhuollon

Valiokunnan mietintö StVM 2/2026 vp

ammattihenkilösääntelyssä. Terveydenhuollon ammattihenkilöistä annettuun lakiin lisättäisiin uusi säännös, jolla rajoitettaisiin lain soveltamista kansainvälisen avun vastaanottamiseen liittyvään säännellyn terveydenhuollon ammatin harjoittamiseen. Esityksellä mahdollistettaisiin terveydenhuollon ammattilaisten työskentely Suomessa humanitaarisen avun tehtävissä ilman toimivaltaisen viranomaisen lupa- ja rekisteröintivaatimuksia. Kansainvälisen apuun kuuluva ammatinharjoittaminen ei olisi kansallisten valvontaviranomaisten valvonnan piirissä.

Terveydenhuollon ammattihenkilöistä annettuun lakiin ja sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annettuun lakiin ehdotetaan lisäksi tehtäviksi valtion aluehallinnon uudistuksen edellyttämät välttämättömät tekniset muutokset. Terveydenhuollon ammattihenkilölakiin ehdotetaan samalla tehtäväksi asetuksenantovaltuutta koskeva tarkennus.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.3.2026.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Yleistä

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annettua lakia (559/1994, jäljempänä terveydenhuollon ammattihenkilölaki) ja sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annettua lakia (817/2015, jäljempänä sosiaalihuollon ammattihenkilölaki). Esitys on osa valmiuden ja varautumisen lainsäädännön kehittämistä sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla. Esityksen mukaan terveydenhuollon ammattihenkilölakiin lisätään uusi säännös, jolla rajoitetaan lain soveltamista kansainvälisen avun vastaanottamiseen liittyvään säännellyn terveydenhuollon ammatin harjoittamiseen.

Esityksen tavoitteena on mahdollistaa se, että kansainväliseen apuun osallistuvat terveydenhuollon ammattilaiset voivat harjoittaa terveydenhuollon säänneltyä ammattia Suomessa poikkeusoloissa ja erilaisissa normaaliolojen häiriötilanteissa. Esityksellä parannetaan hallitusohjelman mukaisesti Suomen mahdollisuuksia vastaanottaa kansainvälistä apua tehokkaasti ja nopeasti.

Terveydenhuollon ammattihenkilölakiin ja sosiaalihuollon ammattihenkilölakiin ehdotetaan tehtäväksi lisäksi eräitä teknisluonteisia muutoksia liittyen valtion aluehallinnon uudistukseen. Lisäksi terveydenhuollon ammattihenkilölakiin ehdotetaan tehtäväksi asetuksenantovaltuutta koskeva tarkennus.

Valiokunta kannattaa esityksen hyväksymistä jäljempänä yksityiskohtaisissa perusteluissa tarkemmin ehdotetuina tarkennuksina. Valiokunta pitää esityksen tavoitteita perusteltuina, sillä normaalioloihin luotu lupa- ja valvontajärjestelmä ei sovellu tarkoituksenmukaisella tavalla kansainvälistä apua vaativiin väliaikaisiin, kiireellisiin ja ennakoimattomiin kriisitilanteisiin. Esitystä on kannatettu laajasti myös valiokunnan asiantuntijakuulemisissa.

Valiokunnan mietintö StVM 2/2026 vp

Kansainvälisen avun vastaanottaminen

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi terveydenhuollon ammattihenkilölakiin uusi 3 c §, jonka mukaan lakia ei sovelleta henkilöön, joka harjoittaa Suomessa säänneltyä terveydenhuollon ammattia osana kansainvälistä apua, jota on pyydetty kansainvälistä apua, yhteistoimintaa tai muuta kansainvälistä toimintaa koskevasta päätöksenteosta annetun lain (418/2017) 2, 4 tai 5 §:n mukaisesti. Ehdotettua säännöstä hyödynnetään tilanteissa, joissa valtioneuvosto, tasavallan presidentti tai asianomainen ministeriö on päättänyt pyytää kansainvälistä apua Euroopan unionin jäsenvaltioilta, muilta liittolaisilta, kahdenvälisiin sopimuksiin perustuen tai kansainvälisiltä järjestöiltä kansainvälistä apua, yhteistoimintaa tai muuta kansainvälistä toimintaa koskevasta päätöksenteosta annetun lain nojalla.

Avunpyyntöä koskevan päätöksen perusteella Suomeen lähetetty kansainvälisen avun tehtävissä toimiva henkilö voi esityksen mukaan harjoittaa säänneltyä terveydenhuollon ammattia ilman toimivaltaisen viranomaisen myöntämää ammatinharjoittamisoikeutta. Häntä eivät myöskään koske terveydenhuollon ammattihenkilölaissa säädetty ammattihenkilön oikeudet ja velvollisuudet eikä häneen kohdisteta terveydenhuollon ammattihenkilölain mukaisia valvontatoimia. Koska kansainvälisen avun tehtävissä toimivat eivät saa laillistetun tai nimikesuojatun terveydenhuollon ammattihenkilön asemaa, he eivät voi tehdä sellaisia tehtäviä, jotka muualla lainsäädännössä on säädetty laillistetun tai nimikesuojatun terveydenhuollon ammattihenkilön tai virkasuhteen ammattihenkilön tehtäväksi. Muilta osin he ovat kansallisen lainsäädännön piirissä ja toimivat olemassa olevan järjestelmän mahdollistamissa rajoissa. Soveltamisalarajaus on esityksen mukaan sidottu kansainvälisestä avusta tehtyyn päätökseen ja siinä määriteltyyn avun laatuun, laajuuteen ja keston. Jos kansainvälisen avun tehtävissä toimiva terveydenhuollon ammattilainen haluaisi harjoittaa Suomessa säänneltyä terveydenhuollon ammattia päätöksessä määriteltyä apua laajemmin, sovelletaan häneen terveydenhuollon ammattihenkilölain säännöksiä.

Ehdotettu muutos on merkityksellinen erityisesti niiden ammattien osalta, joiden harjoittaminen edellyttää lähtökohtaisesti ammatinharjoittamisoikeutta (laillistetut ammattihenkilöt, kuten lääkärit, sairaanhoitajat ja kättilöt). Nimikesuojattujen ammattihenkilöiden (esimerkiksi lähihoitajat) ammatissa voivat normaalioloissakin toimia myös muut henkilöt, joilla on riittävä koulutus, kokemus ja ammattitaito (terveydenhuollon ammattihenkilölaki 2 §:n 2 momentti). Näin ollen lähihoitajien tehtävissä voidaan kriisitilanteissa joustavasti hyödyntää kansainvälistä osaamista jo voimassa olevan sääntelyn perusteella.

Avun pyytämisestä, kohdentamisesta sekä käytännön järjestelyistä päätetään esityksen mukaan tilannekohtaisesti. Käytännössä apu tullaan ohjaamaan hyvinvointialueille, Helsingin kaupungille ja HUS-yhtymälle, jotka vastaavat väestön sosiaali- ja terveyspalveluista. Ehdotetulla lailla ei muuteta muussa lainsäädännössä kuten terveydenhuoltolaissa (1326/2010), sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetussa laissa (741/2023) tai sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetussa laissa (612/2021) säädettyjä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien ja -järjestäjien velvollisuuksia eikä säännöksiä palveluntuottajiin ja -järjestäjiin kohdistuvasta viranomaisvalvonnasta. Vastuu terveydenhuollon toimintayksikön terveyden- ja sairaanhoidosta on terveydenhuoltolain 57 §:n mukaan toimintayksikön vastaavalla lääkäriellä, jonka on johdettava ja valvottava toimintayksikön

Valiokunnan mietintö StVM 2/2026 vp

terveyden- ja sairaanhoitoa. Vastaavan lääkärin johto- ja valvontavastuu koskee myös kansainvälisen avun tehtävissä toimivia.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää tärkeänä sitä, että ehdotettu lainmuutos turvaa ihmisten oikeutta elämään ja terveyteen tilanteessa, jossa paikallisen terveydenhuollon toimintakyky on uhattuna. Esityksellä poiketaan potilasturvallisuutta varmistavasta ammattihenkilösääntelystä, mutta sen ei arvioida esityksen mukaan heikentävän potilasturvallisuutta. Kansainväliseen apuun turvautumista vaativa kriisitilanne on niin merkittävä uhka ihmisten hengelle ja terveydelle, että poikkeaminen terveydenhuollon ammattihenkilölain vaatimuksista esimerkiksi koulutuksen ja kielitaidon osalta muodostaa esityksen mukaan huomattavasti pienemmän riskin kuin kansainvälisen avun viivästyminen tai estyminen. Koska kansainväliseen apuun osallistuvat terveydenhuollon ammattilaiset sijoitetaan hyvinvointialueiden rakenteisiin, valiokunta korostaa, että kansainvälisen avun vastaanottaminen vaatii hyvinvointialueilta kansainvälisen avun tehtävissä toimivien ohjausta, tukemista ja sellaisia henkilöstöjärjestelyitä, joilla potilaiden lakisäätöiset oikeudet toteutuvat.

Sosiaali- ja terveysministeriössä valmistellaan parhaillaan sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilölainsäädännön kokonaisuudistusta, jota koskevat esitykset on tarkoitus antaa eduskunnalle vuoden 2026 aikana. Uudistuksen tavoitteena on muun muassa, että jatkossa säännellään vain niitä sosiaali- ja terveydenhuollon ammatteja, joissa sääntely on välttämätöntä asiakas- ja potilasturvallisuuden varmistamiseksi. Sosiaali- ja terveysministeriöstä saadun selvityksen mukaan uuden ammattihenkilölainsäädännön valmistelussa valitaan sellaiset ratkaisut kansainvälisen avun vastaanottamiseksi, jotka ovat toimivia suhteessa nyt käsiteltävänä olevassa esityksessä esitettävään sääntelyyn. Tähän liittyen valiokunta kiinnittää huomiota erityisesti siihen, että kokonaisuudistuksessa on tärkeää ottaa huomioon mahdolliset terveydenhuollon ammattihenkilöiden ammattipätevyyden sääntelyyn liittyvät muutokset suhteessa nyt ehdotettuun lainsäädäntöön.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta

24 a §. Terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteri. Valiokunta ehdottaa pykälän 2 momentin 2 kohdan tarkentamista siten, että sen ensimmäisessä virkkeessä viitataan ”Lupa- ja valvontaviraston ratkaisuun” sijaan ”tämän lain nojalla annettuun ratkaisuun”. Säännöksessä tarkoitetuilla ratkaisuilla on tarkoitus viitata Lupa- ja valvontaviraston ratkaisujen lisäksi myös Lupa- ja valvontaviraston edeltäjien eli Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston (Valvira) ja aluehallintovirastojen ratkaisuihin.

24 b §. Tietojen antaminen terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteristä.

Viitaten edellä 24 a §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa todettuun valiokunta ehdottaa pykälän 4 momentin tarkentamista siten, että sen ensimmäisestä virkkeestä poistetaan sana ”Lupa- ja valvontaviraston”, jolloin säännöksessä tarkoitetuilla ratkaisuilla viitataan myös Lupa- ja valvontaviraston edeltäjien eli Valviran ja aluehallintovirastojen ratkaisuihin.

Valiokunnan mietintö StVM 2/2026 vp

39 §. Muutoksenhaku. Valiokunta ehdottaa pykälän 2 momentin kolmannessa virkkeessä olevan kirjoitusvirheen korjaamista.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 174/2025 vp sisältyvän 2. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 174/2025 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) 24 §:n 3 ja 5 momentti sekä 30 §, sellaisina kuin ne ovat, 24 §:n 3 ja 5 momentti laissa 1550/2009 sekä 30 § laissa 262/2015,

muutetaan 3 a §:n 3 momentti, 4 §:n 1 ja 2 momentti, 5 ja 6 §, 6 a §:n 1 ja 3 momentti, 7, 8, 8 a—8 d ja 9 §, 10 §:n 2 momentti, 10 a, 11 ja 13 §, 14 §:n 1 ja 2 momentti, 14 a §:n 3, 4, 6 ja 7 momentti, 14 b §, 14 c §:n 1 momentin johdantokappale sekä 3 ja 4 momentti, 19 ja 20 §, 22 a §:n 1 momentti, 23 b §:n 4 momentti, 23 e §, 24 §:n 2, 4 ja 6 momentti, 24 a §:n 1 momentti sekä 2 momentin 2 ja 6 kohta, 24 b §, 24 c §:n 1 ja 3 momentti, 25 ja 26 §, 27 §:n 1 ja 4 momentti, 28, 29, 31 ja 31 a §, 32 §:n 1 momentti, 33, 37 ja 38 §, 39 §:n 2 ja 4 momentti, 40, 40 a ja 40 b §, 40 c §:n 1 ja 2 momentti sekä 40 d ja 42 §,

sellaisina kuin ne ovat, 3 a §:n 3 momentti, 8 a—8 d ja 10 a §, 14 a §:n 4 momentti, 14 c §:n 1 momentin johdantokappale ja 3 momentti, 31 a §, 40 c §:n 1 ja 2 momentti sekä 40 d § laissa 1659/2015, 4 §:n 1 ja 2 momentti laissa 1355/2014, 5 ja 7 §, 10 §:n 2 momentti, 13 §, 14 a §:n 3, 6 ja 7 momentti, 14 b §, 14 c §:n 4 momentti, 25 §, 27 §:n 1 ja 4 momentti, 28, 29 ja 31 §, 32 §:n 1 momentti, 33, 37, 38, 40 b ja 42 § laissa 262/2015, 6 § laeissa 312/2011 ja 1659/2015, 6 a §:n 1 ja 3 momentti laissa 347/2017, 8 § laeissa 262/2015, 1659/2015 ja 519/2020, 9 § laeissa 262/2015 ja 1659/2015, 11 ja 40 a § laissa 312/2011, 14 §:n 1 ja 2 momentti, 22 a §:n 1 momentti ja

Valiokunnan mietintö StVM 2/2026 vp

23 e § laissa 433/2010, 19 ja 20 §, 24 §:n 2 ja 6 momentti, 24 a §:n 1 momentti ja 2 momentin 2 kohta ja 26 § laissa 1550/2009, 23 b §:n 4 momentti laissa 533/2019, 24 §:n 4 momentti laissa 759/2018, 24 a §:n 2 momentin 6 kohta laissa 171/2017, 24 b § laeissa 1550/2009 ja 262/2015, 24 c §:n 1 ja 3 momentti laissa 46/2009 sekä 39 §:n 2 ja 4 momentti sekä 40 § laissa 596/2022, ja lisätään lakiin uusi 3 c § seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

3 a §

Lain suhde Euroopan unionin lainsäädäntöön ja muuhun kansalliseen lainsäädäntöön sekä toimivaltainen viranomainen

Lupa- ja valvontavirasto toimii terveydenhuollon ammattihenkilöiden osalta ammattipätevyysdirektiivissä ja ammattipätevyden tunnustamisesta annetussa laissa tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena.

3 c §

Oikeus harjoittaa säänneltyä terveydenhuollon ammattia Suomessa osana kansainvälistä apua

Tätä lakia ei sovelleta henkilöön, joka harjoittaa Suomessa säänneltyä terveydenhuollon ammattia osana kansainvälistä apua, jota on pyydetty kansainvälistä apua, yhteistoimintaa tai muuta kansainvälistä toimintaa koskevasta päätöksenteosta annetun lain (418/2017) 2, 4 tai 5 §:n mukaisesti.

4 §

Oikeus harjoittaa lääkärin, hammaslääkärin, erikoislääkärin ja erikoishammaslääkärin ammattia yliopistossa suoritetun koulutuksen perusteella

Lupa- ja valvontavirasto myöntää hakemuksesta henkilölle, joka on suorittanut yliopistolaissa (558/2009) tarkoitettussa yliopistossa lääketieteen lisensiaatin tai hammaslääketieteen lisensiaatin tutkinnon, oikeuden harjoittaa lääkärin tai hammaslääkärin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä.

Lupa- ja valvontavirasto myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa erikoislääkärin tai erikoishammaslääkärin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä henkilölle, joka on suorittanut 4 a §:ssä tarkoitettun erikoislääkäri- tai erikoishammaslääkärikoulutuksen.

Valiokunnan mietintö StVM 2/2026 vp

5 §

Oikeus harjoittaa eräitä muita terveydenhuollon ammatteja ja ammattinimikkeen käyttöoikeus Suomessa suoritetun koulutuksen perusteella

Lupa- ja valvontavirasto myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa proviisorin, psykologin, puheterapeutin, ravitsemusterapeutin, farmaseutin, sairaanhoitajan, kättilön, terveydenhoitajan, fysioterapeutin, laboratoriohoitajan, röntgenhoitajan, suuhygienistin, toimintaterapeutin, optikon ja hammasteknikon ammattia laillistettuna ammattihenkilönä henkilölle, joka on suorittanut kyseiseen ammattiin johtavan koulutuksen Suomessa.

Henkilöllä, joka on suorittanut nimikesuojatun ammattihenkilön ammattiin johtavan koulutuksen Suomessa, on oikeus käyttää kyseistä ammattinimikettä. Jos ammattiin johtavaa koulutusta ei ole säännelty, ammattinimikkeen käyttöoikeuden edellytyksenä on, että Lupa- ja valvontavirasto on hakemuksesta hyväksynyt koulutuksen. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset nimikesuojatun ammattihenkilön ammattiin johtavan koulutuksen hyväksymisestä.

6 §

Oikeus harjoittaa lääkärin tai hammaslääkärin ammattia automaattisen tunnustamisen periaatteen nojalla

Lupa- ja valvontavirasto myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa Suomessa lääkärin tai hammaslääkärin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä Euroopan unioniin kuuluvan valtion (*EU-valtio*) tai Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion (*ETA-valtion*) kansalaiselle, jolle on jossakin muussa EU- tai ETA-valtiossa kuin Suomessa suoritetun koulutuksen perusteella kyseisessä valtiossa myönnetty unionin tunnustamissäännöksissä tarkoitettu muodollista pätevyyttä osoittava asiakirja, joka kyseisessä valtiossa vaaditaan oikeuden saamiseksi lääkärin tai hammaslääkärin ammatin harjoittamiseen.

Lupa- ja valvontavirasto myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa Suomessa erikoislääkärin tai erikoishammaslääkärin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä unionin tunnustamissäännöksissä mainituilla, Suomessa käytössä olevilla erikoisaloilla EU- tai ETA-valtion kansalaiselle, jolle on jossakin muussa EU- tai ETA-valtiossa kuin Suomessa saadun koulutuksen perusteella kyseisessä valtiossa myönnetty unionin tunnustamissäännöksissä tarkoitettu muodollista pätevyyttä osoittava asiakirja, joka kyseisessä valtiossa vaaditaan oikeuden saamiseksi erikoislääkärin tai erikoishammaslääkärin ammatin harjoittamiseen.

6 a §

Lääkärin perustutkinnon toisessa EU- tai ETA-valtiossa suorittaneen oikeus harjoittaa lääkärin ammattia Suomessa eräissä tapauksissa

Lupa- ja valvontavirasto myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa Suomessa lääkärin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä kirjallisesti nimetyn, kyseistä ammattia itsenäisesti harjoittamaan oikeutetun laillistetun ammattihenkilön johdon ja valvonnan alaisena potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 2 §:n 4 kohdassa tarkoitettussa terveydenhuollon

Valiokunnan mietintö StVM 2/2026 vp

toimintayksikössä henkilölle, joka on suorittanut lääkärin perustutkinnon sellaisessa EU- tai ETA-valtiossa, jossa lääkärin ammatinharjoittamisoikeuden edellytyksenä on tutkinnon jälkeisen ammatillisen harjoittelun suorittaminen. Ammatinharjoittamisoikeus myönnetään kolmen vuoden määräajaksi. Lupa- ja valvontavirasto voi perustellusta syystä pidentää kolmen vuoden määräaikaa.

Jos hakija on aloittanut 1 momentissa tarkoitetut lääketieteen opinnot ennen 1 päivää tammikuuta 2012 ja hän on toiminut 1 momentissa säädetyn ajan Lupa- ja valvontaviraston määrittelemien ehtojen mukaisesti lääkärin tehtävissä, Lupa- ja valvontavirasto myöntää hakemuksesta hakijalle oikeuden harjoittaa lääkärin ammattia Suomessa itsenäisesti.

7 §

Oikeus harjoittaa proviisorin, sairaanhoitajan tai kättilön ammattia automaattisen tunnustamisen periaatteen nojalla

Lupa- ja valvontavirasto myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa Suomessa proviisorin, sairaanhoitajan tai kättilön ammattia laillistettuna ammattihenkilönä EU- tai ETA-valtion kansalaiselle, jolle on jossakin muussa EU- tai ETA-valtiossa kuin Suomessa saadun koulutuksen perusteella kyseisessä valtiossa myönnetty unionin tunnustamissäännöksissä tarkoitettu muodollista pätevyyttä osoittava asiakirja, joka kyseisessä valtiossa vaaditaan oikeuden saamiseksi proviisorin, sairaanhoitajan tai kättilön ammatin harjoittamiseen itsenäisesti.

8 §

Oikeus harjoittaa terveydenhuollon ammattia ja ammattinimikkeen käyttöoikeus yleisen tunnustamisjärjestelmän nojalla

Lupa- ja valvontavirasto myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa Suomessa psykologin, puheterapeutin, ravitsemusterapeutin, farmaseutin, terveydenhoitajan, fysioterapeutin, laboratoriohoitajan, röntgenhoitajan, suuhygienistin, toimintaterapeutin, optikon ja hammasteknikon ammattia laillistettuna ammattihenkilönä EU- tai ETA-valtion kansalaiselle, jolle on jossakin muussa EU- tai ETA-valtiossa kuin Suomessa saadun koulutuksen perusteella kyseisessä valtiossa myönnetty unionin tunnustamissäännöksissä tarkoitettu tutkintotodistus tai sen kanssa vastaavaksi määritelty koulutuksesta annettu asiakirja, joka kyseisessä valtiossa vaaditaan oikeuden saamiseksi kyseisiin ammatteihin.

Lupa- ja valvontavirasto myöntää hakemuksesta oikeuden käyttää Suomessa nimikesuojatun ammattihenkilön ammattinimikettä EU- tai ETA-valtion kansalaiselle, jolle on jossakin muussa EU- tai ETA-valtiossa kuin Suomessa saadun koulutuksen perusteella kyseisessä valtiossa myönnetty unionin tunnustamissäännöksissä tarkoitettu tutkintotodistus tai sen kanssa vastaavaksi määritelty koulutuksesta annettu asiakirja, joka kyseisessä valtiossa vaaditaan oikeuden saamiseksi kyseisiin ammatteihin.

Sen lisäksi, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, Lupa- ja valvontavirastolla on mahdollisuus määrätä hakijalle korvaavina toimenpiteinä sopeutumisaika tai kelpoisuuskoe noudattaen, mitä ammattipätevyyden tunnustamisesta annetussa laissa niiden määräämisestä säädetään. Hakija saa valita, suorittaako hän korvaavana toimenpiteenä sopeutusajan vai kelpoisuuskokeen. Lupa- ja

Valiokunnan mietintö StVM 2/2026 vp

valvontavirasto voi kuitenkin ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain 7 §:ssä säädetyillä edellytyksillä määrätä hakijalle sekä sopeutumisaikaa että kelpoisuuskokeen. Sopeutumisaikasta ja kelpoisuuskokeesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Kelpoisuuskokeesta peritään maksu valtion maksuperustelain (150/1992) mukaisesti.

Jos EU- tai ETA-valtiossa lääkäri, hammaslääkäri, erikoislääkäri, erikoishammaslääkäri, proviisorin, sairaanhoitajan tai kättilön koulutuksen suorittanut EU- tai ETA-valtion kansalainen ei täytä unionin tunnustamissäännöksissä tarkoitettua syystä ammattipätevyyden automaattisen tunnustamisen edellytyksiä, häneen sovelletaan, mitä 3 momentissa säädetään. Jos ammattipätevyysdirektiivin 10 artiklan f kohdassa tarkoitettulla erikoissairaanhoitajalla ei ole yleissairaanhoidosta vastaavan sairaanhoitajan koulutusta, häneen sovelletaan, mitä 3 momentissa säädetään. Jos hakijalta edellytetään korvaavan toimenpiteen suorittamista, Lupa- ja valvontavirasto voi kuitenkin määrätä, onko hakijan suoritettava sopeutumisaika vai kelpoisuuskoe.

8 a §

Osittainen ammatinharjoittamisoikeus

Lupa- ja valvontavirasto myöntää oikeuden harjoittaa terveydenhuollon ammattia laillistettuna ammattihenkilönä osittaisena, kun ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain 8 §:n mukaiset edellytykset täyttyvät. Osittaisen ammatinharjoittamisoikeuden myöntämiseen sovelletaan lisäksi, mitä tämän lain yleistä tunnustamisjärjestelmää koskevassa 8 §:ssä säädetään.

Lupa- ja valvontavirasto voi evätä osittaisen ammatinharjoittamisoikeuden, jos se on yleiseen turvallisuuteen taikka asiakas- tai potilasturvallisuuteen liittyvien seikkojen vuoksi välttämätöntä.

8 b §

EU- tai ETA-valtion kansalaiselta vaadittava kielitaito

Lupa- ja valvontavirasto voi perustellusta syystä vaatia EU- tai ETA-valtion kansalaista osoittamaan riittävän suomen tai ruotsin kielen taidon ammatinharjoittamisoikeuden tai ammattinimikkeen käyttöoikeuden myöntämisen edellytyksenä. Lupa- ja valvontavirasto voi vaatia kielitaidon tarkistamista vasta kun ammattipätevyys on tunnustettu tai 8 c §:ssä tarkoitettu eurooppalainen ammattikortti myönnetty.

8 c §

Eurooppalainen ammattikortti

Eurooppalaisen ammattikortin hakemisesta, hakemusten käsittelystä, ammattikortin myöntämisestä, ammattikorttiin liittyvien tietojen käsittelystä sekä muista ammattikorttiin liittyvistä Lupa- ja valvontaviraston tehtävistä toimivaltaisena viranomaisena säädetään ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain 4 luvussa sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/36/EY mukaisista eurooppalaisen ammattikortin

Valiokunnan mietintö StVM 2/2026 vp

myöntämismenettelystä ja hälytysmekanismin soveltamisesta annetussa komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2015/983.

8 d §

Ensihoitajan ammattipätevyys tunnustaminen

Lupa- ja valvontavirasto päättää muodollista pätevyyttä osoittavien asiakirjojen tuottamasta kelpoisuudesta ensihoitajan ammattiin henkilölle, joka on suorittanut kyseiseen ammattiin vaadittavan koulutuksen muussa EU- tai ETA-valtiossa kuin Suomessa. Ammattipätevyys tunnustamiseen sovelletaan lisäksi, mitä 8 §:ssä säädetään yleisen tunnustamisjärjestelmän mukaisesta menettelystä.

9 §

Väliaikainen ja satunnainen palvelujen tarjoaminen

Toiseen EU- tai ETA-valtioon laillisesti sijoittautunut ammatinharjoittaja, jolla on laillinen oikeus harjoittaa itsenäisesti 6, 6 a, 7 tai 8 §:ssä tarkoitettua ammattia, voi tarjota kyseiseen ammattiin liittyviä palveluja Suomessa väliaikaisesti tai satunnaisesti. Hänen on kuitenkin tehtävä kirjallinen ennakoilmoitus Lupa- ja valvontavirastolle siirtyessään tarjoamaan ammattiinsa kuuluvia palveluja väliaikaisesti ja satunnaisesti Suomessa. Sama koskee EU- tai ETA-valtion kansalaista, jolla on muussa EU- tai ETA-valtiossa kuin Suomessa laillinen oikeus toimia itsenäisesti nimikesuojatun ammattihenkilön ammatissa, jos hän haluaa käyttää tätä ammattinimikettä tarjotessaan ammattiinsa kuuluvia palveluja väliaikaisesti tai satunnaisesti Suomessa. Ammatinharjoittajalle myönnetty eurooppalainen ammattikortti toimii tässä momentissa tarkoitettuna ennakoilmoituksena.

Ilmoitus on voimassa vuoden, ja se on uudistettava, jos henkilö aikoo jatkaa palvelujen tarjoamista. Kun palveluja on tarkoitus tarjota ensimmäistä kertaa, ilmoitukseen tulee liittää asiakirjat, jotka osoittavat, että palvelujen tarjoajalla on oikeus toimia laillisesti sijoittautumisvaltiossa ja että hän täyttää muut ammattipätevyysdirektiivissä palvelujen tarjoamiselle säädetyt edellytykset. Jos jokin palvelujen tarjoajan toimimisoikeuteen vaikuttava seikka muuttuu merkittävästi, tämän tulee toimittaa tätä koskevat asiakirjat Lupa- ja valvontavirastolle. Ilmoituksen tekemisestä ja siihen liitettävistä asiakirjoista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Lupa- ja valvontavirasto voi potilasturvallisuuden varmistamiseksi tarkistaa palvelujen tarjoajan ammattipätevyys ennen kuin palveluja tarjotaan ensimmäistä kertaa. Ennakkotarkistus voidaan tehdä ainoastaan silloin, kun sen tarkoituksena on välttää palvelujen tarjoajan ammatillisen epäpätevyys vuoksi palvelun vastaanottajan terveydelle tai turvallisuudelle aiheutuva vakava haitta. Tarkistamisessa ei saa ylittää sitä, mikä on tarpeen tätä tarkoitusta varten. Ammattipätevyys tarkistaminen ei kuitenkaan koske 6 ja 7 §:ssä tarkoitettuja ammattipätevyys tunnustamisen piiriin kuuluvia ammatinharjoittajia. Lupa- ja valvontaviraston on päätettävä tarkistuksen tuloksesta kuukauden kuluessa palvelujen tarjoamista koskevan ilmoituksen ja siihen liitettyjen asiakirjojen vastaanottamisesta taikka ilmoitettava palvelujen tarjoajalle vastaavassa ajassa ammattipätevyys tarkistamatta jättämisestä tai asiassa tarvittavasta lisäselvityksestä. Jos asian

Valiokunnan mietintö StVM 2/2026 vp

ratkaiseminen edellyttää lisäselvitystä, ammattipätevyyden tarkistuksen tulosta koskeva päätös on tehtävä kahden kuukauden kuluessa riittävien asiakirjojen vastaanottamisesta. Palvelujen tarjoaminen voidaan aloittaa, jos päätöstä ei ole tehty edellä mainituissa määräaajoissa.

Jos palvelujen tarjoajan saaman koulutuksen ja asianomaisen ammatin harjoittajalta Suomessa edellytetyn koulutuksen välillä on olennainen ero, joka saattaa vaarantaa potilasturvallisuuden, Lupa- ja valvontaviraston on annettava palvelujen tarjoajalle mahdollisuus osoittaa kelpoisuuskokeen avulla, että hän on hankkinut puuttuvat tiedot tai pätevyyden. Mahdollisuus ammattipätevyyden osoittamiseen on annettava siten, että palvelujen tarjoaminen voidaan aloittaa kuukauden kuluessa siitä, kun päätös ammattipätevyyden tarkistamisesta on tehty.

Kun palvelujen tarjoajan ammattipätevyys on tarkistettu, palvelujen tarjoamisessa on käytettävä tässä laissa tarkoitettua ammattinimikettä. Ammattipätevyyden automaattisen tunnustamisen piiriin kuuluvien ammattien harjoittajien on käytettävä palveluja tämän pykälän nojalla tarjotessaan vastaavasti tässä laissa tarkoitettua ammattinimikettä. Jos Lupa- ja valvontavirasto on luopunut ammattipätevyyden tarkistamisesta, ammattinimikkeen käyttöön sovelletaan, mitä ammattipätevyyden tunnustamisesta annetussa laissa säädetään.

10 §

EU- tai ETA-valtiossa koulutuksen saanut kolmannen maan kansalainen

Lupa- ja valvontavirasto voi erityisestä syystä ja määräämnsä ehdoin myöntää muulle kuin 1 momentissa tarkoitettulle muun kuin EU- tai ETA-valtion kansalaiselle, joka on suorittanut koulutuksensa EU- tai ETA-valtiossa, ammatinharjoittamisluvan 4 §:ssä tai 5 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin tehtäviin tai oikeuden toimia laillistettuna ammattihenkilönä Suomessa edellyttäen, että hakijalla on tehtävän edellyttämä tämän lain mukainen pätevyys ja riittävä kielitaito. Lupa- ja valvontavirasto voi vastaavasti hakemuksesta myöntää muulle kuin 1 momentissa tarkoitettulle muun kuin EU- tai ETA-valtion kansalaiselle, joka on suorittanut nimikesuojatun ammattihenkilön ammattiin johtavan, Lupa- ja valvontaviraston hyväksymän koulutuksen EU- tai ETA-valtiossa, oikeuden käyttää nimikesuojatun ammattihenkilön ammattinimikettä Suomessa edellyttäen, että hakijalla on tehtävän edellyttämä riittävä kielitaito.

10 a §

Ammatillinen harjoittelu

Jos ammatinharjoittamisoikeuden tai ammattinimikkeen käyttöoikeuden myöntämisen edellytyksenä on ammatillisen harjoittelun suorittaminen, Lupa- ja valvontaviraston on tunnustettava toisessa EU- tai ETA-valtiossa suoritettu ammatillinen harjoittelu.

Lupa- ja valvontavirasto julkaisee suuntaviivat, jotka koskevat toisessa jäsenvaltiossa tai kolmannessa maassa suoritettujen harjoittelun järjestämistä ja tunnustamista.

Valiokunnan mietintö StVM 2/2026 vp

11 §

EU- tai ETA-valtion kansalaisen EU- tai ETA-alueen ulkopuolella suorittaman koulutuksen tunnustaminen

Lupa- ja valvontavirasto myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa Suomessa lääkärin tai hammaslääkärin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä EU- tai ETA-valtion kansalaiselle, joka on suorittanut kyseiseen ammattiin johtavan, Lupa- ja valvontaviraston hyväksymän koulutuksen EU- tai ETA-alueen ulkopuolella ja joka on osoittanut täyttävänsä tämän lain mukaiset mahdolliset muut pätevyysvaatimukset.

Lupa- ja valvontavirasto myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa Suomessa erikoislääkärin tai erikoishammaslääkärin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä Suomessa käytössä olevilla erikoisaloilla EU- tai ETA-valtion kansalaiselle, joka on suorittanut Lupa- ja valvontaviraston hyväksymän vastaavan koulutuksen EU- tai ETA-alueen ulkopuolella ja joka on osoittanut täyttävänsä tämän lain mukaiset mahdolliset muut pätevyysvaatimukset.

Lupa- ja valvontavirasto myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa Suomessa 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua ammattia laillistettuna ammattihenkilönä EU- tai ETA-valtion kansalaiselle, joka on suorittanut Lupa- ja valvontaviraston hyväksymän vastaavan koulutuksen EU- tai ETA-alueen ulkopuolella ja joka on osoittanut täyttävänsä tämän lain mukaiset mahdolliset muut pätevyysvaatimukset. Lupa- ja valvontavirasto myöntää vastaavasti hakemuksesta EU- tai ETA-valtion kansalaiselle, joka on suorittanut EU- tai ETA-alueen ulkopuolella Lupa- ja valvontaviraston hyväksymän koulutuksen, oikeuden käyttää nimikesuojatun ammattihenkilön ammattinimikettä Suomessa.

Sen estämättä, mitä 1—3 momentissa säädetään, Lupa- ja valvontavirasto myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa Suomessa 4 §:ssä tai 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua ammattia laillistettuna ammattihenkilönä tai oikeuden käyttää Suomessa nimikesuojatun ammattihenkilön ammattinimikettä EU- tai ETA-valtion kansalaiselle, jolle EU- tai ETA-alueen ulkopuolella suoritettua koulutuksen perusteella on jossakin muussa EU- tai ETA-valtiossa kuin Suomessa myönnetty oikeus toimia asianomaisessa ammatissa edellyttäen, että henkilö on toiminut tässä ammatissa EU- tai ETA-valtiossa oikeuden myöntämisen jälkeen vähintään kolmen vuoden ajan. Oikeuden myöntämiseen sovelletaan, mitä 8 §:n 4 momentissa säädetään.

13 §

EU- tai ETA-alueen ulkopuolella koulutuksen saanut kolmannen maan kansalainen

Lupa- ja valvontavirasto voi erityisestä syystä ja määräämnsä ehdoin myöntää henkilölle, joka ei ole EU- tai ETA-valtion kansalainen ja joka on suorittanut koulutuksensa EU- tai ETA-alueen ulkopuolella, ammatinharjoittamisluvan 4 §:ssä tai 5 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin tehtäviin tai oikeuden toimia laillistettuna ammattihenkilönä Suomessa edellyttäen, että hakijalla on tehtävän edellyttämä tämän lain mukainen pätevyys ja riittävä kielitaito. Lupa- ja valvontavirasto voi vastaavasti hakemuksesta myöntää henkilölle, joka ei ole EU- tai ETA-valtion kansalainen ja joka on suorittanut nimikesuojatun ammattihenkilön ammattiin johtavan, Lupa- ja valvontaviraston hyväksymän koulutuksen EU- tai ETA-alueen ulkopuolella, oikeuden käyttää nimikesuojatun ammattihenkilön ammattinimikettä Suomessa edellyttäen, että hakijalla on tehtävän edellyttämä riittävä kielitaito.

Valiokunnan mietintö StVM 2/2026 vp

14 §

Erikoispätevyys

Erikoispätevyuden omaava laillistettu ammattihenkilö on sellainen Suomen kansalainen tai ulkomaalainen, joka on suorittanut erikoispätevyuden edellyttämän koulutuksen Suomessa, taikka Suomen tai jonkin muun EU- tai ETA-valtion kansalainen, joka on suorittanut jossakin muussa EU- tai ETA-valtiossa kuin Suomessa muun erikoispätevyuden kuin 3 a §:n 1 momentissa tarkoitettun erikoispätevyuden edellyttämän koulutuksen tai EU- tai ETA-alueen ulkopuolella erikoispätevyuden edellyttämän koulutuksen, jonka Lupa- ja valvontavirasto on hakemuksesta hyväksynyt. Lisäksi vaaditaan, että asianomainen on osoittanut täyttävänsä tämän lain mukaiset mahdolliset muut pätevyysvaatimukset.

Lupa- ja valvontavirasto sisällyttää erikoispätevyuden toteamista koskevasta hakemuksesta tiedon erikoispätevyydestä 24 a §:ssä tarkoitettuun terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteriin.

14 a §

Hakemuksen liitteet

Hakijan on 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa toimitettava lisäksi Lupa- ja valvontaviraston pyynnöstä sellaiset hänen koulutustaan koskevat tiedot, joiden avulla Lupa- ja valvontavirasto voi määrittää mahdolliset olennaiset erot Suomessa vaadittavaan koulutukseen verrattuna.

Lupa- ja valvontavirasto voi vaatia oikeaksi todistettua jäljennöstä Suomessa tai muussa EU- tai ETA-valtiossa suoritettun koulutuksen osalta vain, jos on perusteltua epäillä jäljennöksen aitoutta eikä asiasta muutoin saada varmuutta. Jos hakija on suorittanut koulutuksensa Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuulumattomassa valtiossa ja asiakirja esitetään jäljennöksenä, jäljennöksen tulee olla Suomessa tai muussa EU- tai ETA-valtiossa virallisesti oikeaksi todistettu. Hakemukseen tulee liittää Suomessa tai muussa EU- tai ETA-valtiossa auktorisoidun tai virallisen kielenkääntäjän kääntämät suomen-, ruotsin- tai englanninkieliset käännökset muista kuin suomen, ruotsin tai englannin kielellä laadituista asiakirjoista.

Terveydenhuollon ammattihenkilö on velvollinen ilmoittamaan Lupa- ja valvontavirastolle väestötietojärjestelmän mukaisen henkilötunnuksensa heti sen saatuaan.

Lupa- ja valvontavirasto voi poiketa edellä esitetyistä asiakirjavaatimuksista, jos hakija on kansainvälistä suojelua saava henkilö ja jos hakijan kansalaisuus, henkilöllisyys ja koulutus ovat luotettavasti selvitettävissä muulla tavalla. Erityisistä syistä Lupa- ja valvontavirasto voi myös muissa tilanteissa poiketa edellä esitetyistä asiakirjavaatimuksista.

Valiokunnan mietintö StVM 2/2026 vp

14 b §

Hakemuksen käsittely eräissä tapauksissa

Lupa- ja valvontaviraston on ilmoitettava 6, 7 ja 8 §:ssä, 10 §:n 1 momentissa ja 11 §:n 4 momentissa tarkoitettulle sekä 12 §:n nojalla ammattipätevyden tunnustamista hakevalle hakijalle tämän toimittamien asiakirjojen vastaanottamisesta sekä mahdollisesti puuttuvista asiakirjoista kuukauden kuluessa asiakirjojen vastaanottamisesta. Edellä tarkoitettuun hakemukseen on annettava päätös viimeistään kolmen kuukauden kuluttua kaikkien vaadittavien asiakirjojen vastaanottamisesta. Jos hakemuksen käsittelyyn sovelletaan unionin tunnustamissäännösten mukaista yleistä tunnustamisjärjestelmää, päätös hakemukseen on kuitenkin annettava viimeistään neljän kuukauden kuluttua kaikkien vaadittavien asiakirjojen vastaanottamisesta.

14 c §

EU- tai ETA-alueen ulkopuolella koulutuksen saaneen lääkärin tai hammaslääkärin tutkinnon hyväksyminen Suomessa lääkärin tai hammaslääkärin ammattiin johtavaksi koulutukseksi

Lupa- ja valvontavirasto tekee hakemuksesta päätöksen EU- tai ETA-alueen ulkopuolella koulutuksen saaneen lääkärin tai hammaslääkärin tutkinnon hyväksymisestä lääkärin tai hammaslääkärin ammattiin johtavaksi koulutukseksi, jos lääkärin tai hammaslääkärin tutkinto täyttää vähimmäisvaatimukset. Hakemuksen liitteeksi hakijan tulee 14 a §:ssä säädetystä poiketen toimittaa seuraavat asiakirjat:

Hakija ei voi suorittaa Lupa- ja valvontaviraston määräämää palvelua, lisäopintoja, kuulusteluja tai ammatillista harjoittelua ennen kuin Lupa- ja valvontavirasto on tehnyt päätöksen koulutuksen hyväksymisestä.

Jos hakija on kansainvälistä suojelua saava henkilö, Lupa- ja valvontavirasto voi poiketa edellä esitetyistä asiakirjavaatimuksista, jos hakijan henkilöllisyys, kansalaisuus ja koulutus ovat luotettavasti osoitettavissa muulla tavoin. Erityisistä syistä Lupa- ja valvontavirasto voi myös muissa tilanteissa poiketa edellä esitetyistä asiakirjavaatimuksista.

19 §

Määräysten noudattaminen ja tietojen antaminen

Terveydenhuollon ammattihenkilö on velvollinen ammattitoiminnassaan noudattamaan, mitä Lupa- ja valvontavirasto säännösten tai määräysten nojalla määrää.

Terveydenhuollon ammattihenkilö on velvollinen salassapitosäännösten estämättä antamaan Lupa- ja valvontaviraston pyytämät, sille tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi tarpeelliset ilmoitukset, selitykset ja selvitykset.

Valiokunnan mietintö StVM 2/2026 vp

20 §

Oikeus tuottaa palveluja

Terveydenhuollon ammattihenkilön oikeudesta tuottaa terveydenhuollon palveluja säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetussa laissa (741/2023).

22 a §

Yksilöintitunnus

Lupa- ja valvontavirasto antaa lääkärille ja hammaslääkärille, tämän lain nojalla säädetty opinnot suorittaneelle lääketieteen tai hammaslääketieteen opiskelijalle sekä lääkkeen määräämiseen oikeutetulle sairaanhoitajalle, suuhygienistille ja optikolle yksilöintitunnuksen, jota tämän tulee käyttää laatiessaan lääkemääräyksiä.

23 b §

Rajattu lääkkeenmääräminen

Valtioneuvoston asetuksella säädetään 1 momentissa tarkoitettua lisäkoulutuksesta ja tarvittaessa rajatun lääkkeenmääräämisen edellyttämästä käytännön kokemuksesta. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan potilasturvallisuuden varmistamiseksi tarkemmat säännökset rajatussa lääkkeiden määräämisessä noudatettavista toimintatavoista ja menettelyistä, sekä lääkkeistä ja tautitiloista, joita rajattu lääkkeenmääräminen voi koskea. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa 3 momentissa tarkoitettua kirjallisen määräyksen kaavan.

23 e §

Lääkkeenmääräämisen ilmoittaminen

Edellä 23 b §:n 2 momentissa ja 23 c §:n 3 momentissa tarkoitettua määräyksen antajan tulee toimittaa Lupa- ja valvontavirastolle jäljennös rajattua ja määräaikaista lääkkeenmääräämistä koskevasta kirjallisesta määräyksestä ja määräykseen tehdyistä muutoksista sekä tieto lääkkeenmääräämisen päättymisestä.

24 §

Ohjaus ja valvonta

Lupa- ja valvontavirasto ohjaa ja valvoo valtakunnallisesti terveydenhuollon ammattihenkilöitä.

Valiokunnan mietintö StVM 2/2026 vp

Lisäksi Lupa- ja valvontavirasto valvoo elohopeasta ja asetuksen (EY) N:o 1102/2008 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/852 10 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja hammasamalgaamin käyttöä koskevien kieltojen ja rajoitusten noudattamista.

Lupa- ja valvontavirastossa on terveydenhuollon ammattihenkilöiden valvontaa varten sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden valvontalautakunta, jonka kokoonpanosta ja tehtävistä säädetään Lupa- ja valvontavirastosta annetun lain (530/2025) 15 §:ssä.

24 a §

Terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteri

Lupa- ja valvontavirasto pitää terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteriä Lupa- ja valvontavirastosta annetun lain 3 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisten valvontatehtävien hoitamiseksi.

Rekisteriin merkitään seuraavat tiedot:

2) **tämän lain nojalla annettu** ratkaisu, jossa terveydenhuollon ammattihenkilön ammattitoiminnassa on todettu virheellisyyttä, laiminlyöntejä tai moitittavuutta, sekä tiedot ammattitoiminnassa saadusta varoituksesta, sakko- ja vankeusrangaistuksesta, viraltapanosta tai virantoimituksesta pidättämisestä;

6) sellaisen laillistettavaan terveydenhuollon ammattihenkilön ammattiin opiskelevan henkilön nimi, väestötietojärjestelmän mukainen henkilötunnus ja kotiosoite, johon Lupa- ja valvontavirasto on kohdistanut valvontatoimenpiteenä huomautuksen, kurinpitotoimenpiteen tai turvaamistoimenpiteen sekä tiedot edellä tarkoitetuista valvontatoimenpiteistä;

24 b §

Tietojen antaminen terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteristä

Lupa- ja valvontaviraston on salassapitosäännösten estämättä annettava 24 a §:n 2 momentissa tarkoitettuja tietoja EU- ja ETA-valtion viranomaiselle terveydenhuollon ammattihenkilöiden ammatinharjoittamisoikeuden tai -luvan myöntämiseksi ja valvontaan liittyvien tehtävien hoitamiseksi. Lupa- ja valvontaviraston on salassapitosäännösten estämättä annettava 24 a §:n 4 momentissa tarkoitettuja tietoja sosiaali- ja terveysministeriölle valmiuslaissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi.

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, Lupa- ja valvontavirasto voi salassapitosäännösten estämättä antaa viranomaiselle ja sosiaali- ja terveydenhuollon työnantajalle ja toimintayksikölle tietoja tämän lain 24 a §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettua rikoksen seuraamuksesta työhön liittyvää soveltuvuusarviointia varten.

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, Lupa- ja valvontavirasto voi antaa kopioina tai sähköisessä muodossa keskusrekisteristä rekisteröidyn

Valiokunnan mietintö StVM 2/2026 vp

nimi- ja yhteystietoja, rekisteröintinumeron sekä tietoja voimassa olevasta ammatinharjoittamisoikeudesta ja -luvasta sekä koulutuksesta rekisteröidyn ammattiin liittyvän informaation lähettämistä varten.

Siitä poiketen, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, tämän lain 24 a §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja tietoja ~~Lupa- ja valvontaviraston~~ ratkaisusta sekä ammattitoiminnassa saadusta varoituksesta ja virantoimituksesta pidättämisestä saa antaa vain tieteellistä tutkimusta, tilastointia tai viranomaisen selvitystyötä varten taikka viranomaiselle laissa säädetyn tehtävän hoitamiseksi taikka terveydenhuoltoon liittyvää toimintaa varten terveydenhuollon toimintayksikölle, apteekille sekä terveydenhuollon alalla toimivalle yhteisölle, jollei kysymys ole yksittäistä rekisteröityä koskevista tiedoista. Siitä poiketen, mitä mainitussa laissa säädetään, tieto tämän lain 22 a §:ssä tarkoitettusta yksilöintitunnuksesta saadaan antaa vain viranomaiselle laissa säädetyn tehtävän hoitamiseksi, apteekille sekä tieteellistä tutkimusta, tilastointia tai viranomaisen selvitystyötä varten.

Tietojen antamisesta perittävistä maksuista säädetään erikseen. Edellä 1 momentissa tarkoitettu tiedon antaminen on maksutonta. Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö saa maksutta pyynnöstään Lupa- ja valvontaviraston terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteriin perustuvan tietopalvelun lukuun ottamatta osuutta, jonka Lupa- ja valvontavirasto hankkii ulkopuoliselta palvelujen tuottajalta.

24 c §

Julkinen tietopalvelu

Lupa- ja valvontavirasto voi luovuttaa julkisen tietoverkon välityksellä terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteristä tiedon terveydenhuollon ammattihenkilön nimestä, rekisteröintinumerosta, syntymävuodesta ja ammattihenkilön ammattipätevyydestä sekä ammatinharjoittamisoikeuden rajoittamisesta (*julkinen tietopalvelu*). Lisäksi julkinen tietopalvelu voi sisältää tiedon laillistetun ammattihenkilön tehtävässä toimimaan oikeutetun lääketieteen, hammaslääketieteen ja farmasian opiskelijan nimestä, rekisteröintinumerosta, syntymävuodesta ja opintojen aloittamisajankohdasta.

Lupa- ja valvontaviraston tulee poistaa terveydenhuollon ammattihenkilöä koskevat tiedot julkisesta tietopalvelusta välittömästi sen jälkeen, kun se on saanut tiedon terveydenhuollon ammattihenkilön kuolemasta tai kun terveydenhuollon ammattihenkilön ammatinharjoittamisoikeus on poistettu, ammatinharjoittamislupa on peruutettu tai ammattinimikkeen käyttö on kielletty.

25 §

Ammattitoiminnan asianmukaisuuden selvittäminen

Jos on perusteltua aihetta epäillä, että terveydenhuollon ammattihenkilö on sairauden, päihteiden väärinkäytön, heikentyneen toimintakyvyn tai muun vastaavan syyn takia kykenemätön toimimaan ammatissaan, Lupa- ja valvontavirasto voi velvoittaa terveydenhuollon ammattihenkilön lääkärintarkastukseen tai sairaalatutkimuksiin (*ammattillisen toimintakyvyn ja*

Valiokunnan mietintö StVM 2/2026 vp

terveydentilan selvittäminen). Ammatillisen toimintakyvyn ja terveydentilan selvittämisestä aiheutuvat kustannukset korvataan valtion varoista.

Jos on perusteltua aihetta epäillä, että terveydenhuollon ammattihenkilön ammatinharjoittamistaidossa tai ammattitiedoissa on puutteita, Lupa- ja valvontavirasto voi velvoittaa terveydenhuollon ammattihenkilön ammattitaitojen tai -tietojen tutkimiseksi työkokeiluun, työnäytteeseen tai kuulusteluun (*ammattitaidon selvittäminen*). Ammattitaidon selvittämisestä syntyneet kustannukset korvataan valtion varoista.

Jos terveydenhuollon ammattihenkilö ei suostu 1 tai 2 momentissa säädettyyn selvittämiseen, Lupa- ja valvontavirasto voi kieltää laillistettua ammattihenkilöä harjoittamasta ammattiaan tai peruuttaa luvan saaneen ammattihenkilön ammatinharjoittamisluvan taikka kieltää nimikesuojattua ammattihenkilöä käyttämästä nimikesuojatun ammattihenkilön ammattinimikettä.

Jos on perusteltua aihetta epäillä, että terveydenhuollon ammattioikeutta hakeva henkilö on 1 momentissa tarkoitetuista syistä kykenemätön toimimaan asianomaisessa ammatissa, Lupa- ja valvontavirasto voi edellyttää hakijalta ammatillisen toimintakyvyn ja terveydentilan selvittämistä lääkärintarkastuksen tai sairaalatutkimuksen avulla.

Jos on perusteltua aihetta epäillä, että terveydenhuollon ammattihenkilön ammattioikeutta hakevan henkilön ammatinharjoittamistaidossa tai ammattitiedoissa on puutteita, Lupa- ja valvontavirasto voi edellyttää hakijalta ammattitaidon selvittämistä työkokeilun, työnäytteen tai kuulustelun avulla.

Jos terveydenhuollon ammattihenkilön ammattioikeutta hakeva ei suostu 4 tai 5 momentissa säädettyyn selvittämiseen, Lupa- ja valvontavirasto voi hylätä hakemuksen. Ammattioikeutta hakevan henkilön ammatillisen toimintakyvyn, terveydentilan tai ammattitaidon selvittämisestä syntyneitä kuluja ei korvata valtion varoista.

26 §

Seuraamukset virheellisestä toiminnasta

Lupa- ja valvontavirasto voi antaa seuraamuksen terveydenhuollon ammattihenkilölle virheellisestä toiminnasta, jos terveydenhuollon ammattihenkilö:

1) laiminlyö 15, 15 a, 16—18, 18 a tai 19—21 §:ssä säädetyn velvollisuuden taikka lääkäri tai hammaslääkäri laiminlyö 15, 15 a, 16—18, 18 a, 19—22 tai 23 §:ssä säädetyn velvollisuuden;

2) suorittaa sellaisia tehtäviä, joihin hänen koulutustaan tai ammattitaitoaan on pidettävä riittämättömänä tai hänen toimintamahdollisuuksiaan rajoitettuina; tai

3) toimii muutoin kuin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla virheellisesti tai moitittavasti.

Lupa- ja valvontavirasto voi 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa:

1) antaa hänelle tarkempia määräyksiä ja ohjeita ammatitoimintaa varten;

2) rajoittaa laillistetun ammattihenkilön ammatinharjoittamisoikeutta määräajaksi tai toistaiseksi;

3) poistaa laillistetun ammattihenkilön ammatinharjoittamisoikeuden määräajaksi tai toistaiseksi;

4) kieltää nimikesuojattua ammattihenkilöä käyttämästä nimikesuojatun ammattihenkilön ammattinimikettä määräajaksi tai toistaiseksi; taikka

5) peruuttaa luvan saaneen ammattihenkilön ammatinharjoittamisoikeuden.

Valiokunnan mietintö StVM 2/2026 vp

Lupa- ja valvontavirasto voi, jos asia ei anna aihetta 2 momentissa tai 33 §:ssä mainittuun toimenpiteeseen, antaa terveydenhuollon ammattihenkilölle huomautuksen tai kiinnittää hänen huomiotansa asianmukaiseen ammattitoimintaan. Tässä momentissa tarkoitettuun Lupa- ja valvontaviraston antamaan huomautukseen ja huomion kiinnittämiseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

27 §

Ammattitoiminnassa tehty rikos

Jos terveydenhuollon ammattihenkilö on tuomittu vankeusrangaistukseen rikoksesta, jonka hän on tehnyt ammattitoiminnassaan, ja tuomioistuimen päätös on saanut lainvoiman ja jos rikokseen liittyvistä asianhaaroista on havaittavissa, ettei hän ole sen luottamuksen arvoinen, jota hänen tulee nauttia, Lupa- ja valvontavirasto voi laillistetulta ammattihenkilöltä poistaa määräajaksi tai, jos asianhaarat ovat erittäin raskauttavat, lopullisesti ammatinharjoittamisoikeuden tai luvan saaneelta ammattihenkilöltä peruuttaa ammatinharjoittamisluvan määräajaksi tai, jos asianhaarat ovat erittäin raskauttavat, lopullisesti taikka kieltää nimikesuojattua ammattihenkilöä määräajaksi tai jos asianhaarat ovat erittäin raskauttavat, lopullisesti käyttämästä nimikesuojatun ammattihenkilön ammattinimikettä.

Jo ennen kuin tuomioistuimen päätös, jolla terveydenhuollon ammattihenkilö on tuomittu vankeusrangaistukseen taikka viralta pantavaksi tai virantoimituksesta erotettavaksi, on saanut lainvoiman, Lupa- ja valvontavirasto voi kieltää laillistettua ammattihenkilöä harjoittamasta ammattia tai peruuttaa luvan saaneen ammattihenkilön ammatinharjoittamisluvan taikka kieltää nimikesuojattua ammattihenkilöä käyttämästä nimikesuojatun ammattihenkilön ammattinimikettä.

28 §

Kykenemättömyys toimia ammatissa

Jos terveydenhuollon ammattihenkilö on sairauden, päihteiden väärinkäytön, heikentyneen toimintakyvyn tai muun vastaavan syyn perusteella taikka muulla tavoin perustellusti todetun ammattitaidottomuuden vuoksi kykenemätön toimimaan terveydenhuollon ammattihenkilönä, Lupa- ja valvontavirasto voi päättää 26 §:ssä säädetystä toimenpiteestä.

29 §

Väliaikaiset turvaamistoimenpiteet

Käsitellessään 25—28 §:ssä tarkoitettuja asioita Lupa- ja valvontavirasto voi tarvittaessa väliaikaisesti kieltää laillistettua ammattihenkilöä harjoittamasta ammattia tai väliaikaisesti rajoittaa oikeutta harjoittaa ammattia taikka väliaikaisesti peruuttaa luvan saaneen ammattihenkilön ammatinharjoittamisluvan tai väliaikaisesti kieltää nimikesuojattua ammattihenkilöä käyttämästä nimikesuojatun ammattihenkilön ammattinimikettä.

Valiokunnan mietintö StVM 2/2026 vp

31 §

Ammatinharjoittamisoikeuden tai -luvan taikka ammattinimikkeen käyttöoikeuden poistaminen terveydenhuollon ammattihenkilön omasta pyynnöstä

Lupa- ja valvontavirasto voi terveydenhuollon ammattihenkilön omasta pyynnöstä rajoittaa laillistetun ammattihenkilön ammatinharjoittamisoikeutta taikka poistaa sen. Lupa- ja valvontavirasto voi peruuttaa ammatinharjoittamisluvan tai poistaa nimikesuojatun ammattihenkilön oikeuden käyttää asianomaista ammattinimikettä ammattihenkilön omasta pyynnöstä.

31 a §

Ammatinharjoittamisoikeuden tai -luvan taikka ammattinimikkeen käyttöoikeuden poistaminen toisen EU- tai ETA-valtion päätöksen perusteella

Lupa- ja valvontavirasto voi poistaa terveydenhuollon ammattihenkilön ammatinharjoittamisoikeuden tai rajoittaa sitä taikka peruuttaa ammatinharjoittamisluvan tai poistaa nimikesuojatun ammattihenkilön oikeuden käyttää asianomaista ammattinimikettä ammattihenkilöltä, joka on saanut ammatinharjoittamisoikeuden tai -luvan taikka ammattinimikkeen käyttöoikeuden Suomessa sen jälkeen, kun toinen EU- tai ETA-valtio on saman koulutuksen perusteella myöntänyt hänelle oikeuden, ja joka on menettänyt oikeutensa tai sitä on rajoitettu kyseisessä toisessa EU- tai ETA-valtiossa.

32 §

Ammatinharjoittamisoikeuden tai -luvan taikka ammattinimikkeen käyttöoikeuden palauttaminen

Kun terveydenhuollon ammattihenkilöltä on poistettu ammatinharjoittamisoikeus määräajaksi tai toistaiseksi taikka sitä on rajoitettu tai se on kielletty, kun hänen ammatinharjoittamislupansa on peruutettu taikka kun häntä on kielletty käyttämästä nimikesuojatun ammattihenkilön ammattinimikettä, terveydenhuollon ammattihenkilö voi Lupa- ja valvontavirastolta uudelleen hakea ammatinharjoittamisoikeuden palauttamista tai sen rajoituksen poistamista, ammatinharjoittamisluvan palauttamista taikka nimikesuojatun ammattihenkilön ammattinimikkeen käyttöoikeuden palauttamista, jos ammatinharjoittamisoikeuden poistamisen tai rajoituksen, ammatinharjoittamisluvan peruuttamisen tai ammattinimikkeen käyttöoikeuden kieltämisen aiheuttanut syy on lakannut.

33 §

Kirjallinen varoitus

Jos terveydenhuollon ammattihenkilö ammattitoiminnassaan on menetellyt vastoin lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä taikka syylistynyt tehtävässään muutoin

Valiokunnan mietintö StVM 2/2026 vp

virheellisyyteen tai laiminlyöntiin eikä virheellisyys tai laiminlyönti ole sen laatuista, että häntä olisi syytettävä tuomioistuimessa, Lupa- ja valvontavirasto voi antaa hänelle kirjallisen varoituksen.

37 §

Ammatinharjoittamisoikeutta tai ammattinimikkeen käyttöoikeutta koskevan hakemuksen hylkääminen

Jos hakija täyttää 4 §:ssä, 5 §:n 1 momentissa, 6, 7 tai 8 §:ssä, 10 §:n 1 momentissa, 11 tai 12 §:ssä säädetyt vaatimukset, Lupa- ja valvontavirasto voi hylätä hakemuksen vain sellaisella perusteella, jolla laillistetun ammattihenkilön ammatinharjoittamisoikeutta voidaan rajoittaa tai se voidaan poistaa taikka jolla nimikesuojattua ammattihenkilöä voidaan kieltää käyttämästä nimikesuojatun ammattihenkilön ammattinimikettä.

38 §

Kuuleminen

Ennen 25—28 §:ssä tarkoitetun asian lopullista ratkaisemista Lupa- ja valvontaviraston on varattava terveydenhuollon ammattihenkilölle tilaisuus antaa selitys asiassa.

Lupa- ja valvontavirasto voi ennen 1 momentissa tarkoitetun asian ratkaisemista kuulla asiantuntijoita.

39 §

Muutoksenhaku

Muuhun Lupa- ja valvontaviraston päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa (434/2003). **Muutoksenhausta** hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa.

Jos Lupa- ja valvontavirasto ei ole antanut päätöstä 14 b §:ssä säädetyssä määräajassa, hakija voi tehdä valituksen. Valituksen katsotaan tällöin kohdistuvan hakemuksen hylkäävään päätökseen. Tällaisen valituksen voi tehdä, kunnes hakemukseen on annettu päätös. Lupa- ja valvontaviraston on ilmoitettava valitusviranomaiselle päätöksen antamisesta. Tässä momentissa tarkoitetun valituksen tekemiseen ja sen käsittelyyn sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Valiokunnan mietintö StVM 2/2026 vp

40 §

Tiedonsaantioikeus

Lupa- ja valvontavirastolla on pyynnöstä oikeus salassapitosäännösten estämättä maksutta saada valtion, kunnan, kuntayhtymän ja hyvinvointialueen viranomaiselta sekä muulta julkisoikeudelliselta yhteisöltä, Kansaneläkelaitokselta, Eläketurvakeskukselta, eläkesätiöltä ja muulta eläkelaitokselta, vakuutuslaitokselta, huoltotoimintaa tai sairaanhoitotoimintaa harjoittavalta yhteisöltä tai laitokselta sekä apteekilta tässä laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi välttämättömät tiedot ja selvitykset.

40 a §

Lääketieteen, hammaslääketieteen ja farmasian opiskelijoita sekä yleislääketieteen erityiskoulutuksen suorittaneita koskevien tietojen ilmoittaminen

Lääketieteen, hammaslääketieteen ja farmasian koulutusta antavien yliopistojen tulee ilmoittaa Lupa- ja valvontavirastolle tiedot tämän lain nojalla säädetty opinnot suorittaneiden lääketieteen, hammaslääketieteen ja farmasian opiskelijoiden nimistä, henkilötunnuksista, opintojen aloittamisajankohdista ja suoritetuista opinnoista. Lääketieteen opiskelijoiden osalta tiedot tulee ilmoittaa erikseen neljään ensimmäiseen opintovuoteen ja erikseen viiteen ensimmäiseen opintovuoteen kuuluvat opinnot suorittaneista opiskelijoista.

Lääketieteen koulutusta antavien yliopistojen tulee ilmoittaa Lupa- ja valvontavirastolle tiedot yleislääketieteen erityiskoulutuksen suorittaneiden lääkäreiden nimestä ja henkilötunnuksesta.

Lupa- ja valvontavirasto merkitsee 24 a §:ssä tarkoitettuun rekisteriin muussa EU- tai ETA-valtiossa suoritettua yleislääketieteen erityiskoulutuksen tai sitä vastaavan koulutuksen suorittaneen lääkärin ilmoituksen perusteella. Ilmoituksen on sisällettävä tieto yleislääketieteen erityiskoulutuksen suorittaneen lääkärin nimestä, henkilötunnuksesta ja suoritetuista opinnoista.

40 b §

Tuomioistuimen ratkaisua koskeva ilmoitusvelvollisuus

Tuomioistuimen tulee viipymättä lähettää Lupa- ja valvontavirastolle jäljennös päätöksestään, jolla se on määrännyt terveydenhuollon ammattihenkilölle sakko-, vankeus- tai muun rangaistuksen sellaisen rikoksen johdosta, johon terveydenhuollon ammattihenkilö on syyllistynyt ammattitoiminnassaan.

40 c §

Hälytysmekanismi

Lupa- ja valvontaviraston on ilmoitettava muiden EU- tai ETA-valtioiden toimivaltaisille viranomaisille terveydenhuollon ammattihenkilön ammatinharjoittamisoikeuden rajoittamisesta, poistamisesta, luvan peruuttamisesta, ammatinharjoittamisen kieltämisestä taikka ammattinimikkeen käytön kieltämisestä sekä siitä, että tuomioistuin on todennut mainitun

Valiokunnan mietintö StVM 2/2026 vp

henkilön käyttäneen väärennettyjä asiakirjoja osoituksena terveydenhuollon ammattihenkilön ammattipätevyydestä. Lupa- ja valvontaviraston tulee tehdä ilmoitus komission ylläpitämässä sähköisessä tietojenvaihtojärjestelmässä (*IMI-järjestelmä*) lähetettävällä hälytyksellä kolmen vuorokauden kuluessa kieltoa, rajoitusta tai oikeuden poistamista koskevan päätöksen taikka tuomioistuimen tuomion antamisesta.

Lupa- ja valvontaviraston on viipymättä ilmoitettava IMI-järjestelmän kautta kiellon, rajoituksen tai oikeuden poiston ilmoitettua kestoja koskevista muutoksista. Lisäksi sen on poistettava lähettämänsä hälytys IMI-järjestelmästä kolmen vuorokauden kuluessa siitä, kun kiellon tai rajoituksen voimassaolo on lakannut.

40 d §

Tietojen luovuttaminen EU- tai ETA-valtioiden toimivaltaisille viranomaisille

Lupa- ja valvontavirastolla on salassapitosäännösten estämättä oikeus luovuttaa EU- tai ETA-valtioiden toimivaltaisille viranomaisille näiden tehtävien hoitamisen kannalta välttämättömät tiedot ja selvitykset.

42 §

Kuulutus virallisessa lehdessä

Rajoitetusta, poistetusta, kielletystä tai palautetusta ammatinharjoittamisoikeudesta, peruutetusta tai palautetusta ammatinharjoittamisluvasta taikka nimikesuojatun ammattihenkilön ammattinimikkeen käyttöoikeuden kieltämisestä tai sen palauttamisesta Lupa- ja valvontaviraston on viipymättä kuulutettava virallisessa lehdessä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

2.

Laki

sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain (817/2015) 15 §:n 3 momentti, sekä

Valiokunnan mietintö StVM 2/2026 vp

muutetaan 6—8 ja 10 §, 11 §:n 1—3 momentti, 15 §:n 2 ja 4 momentti, 16 §:n 1 momentti ja 2 momentin 3 ja 4 kohta, 17 §, 18 §:n 1 ja 3 momentti, 19 §:n 1, 2 ja 4 momentti, 20—29 § sekä 30 §:n 2 ja 4 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 8 § osaksi laissa 925/2017, 16 §:n 2 momentin 4 kohta laissa 740/2024 ja 27 § sekä 30 §:n 2 ja 4 momentti laissa 597/2022,
seuraavasti:

6 §

Tietojen antaminen valvontaviranomaiselle

Sosiaalihuollon ammattihenkilö on velvollinen salassapitosäännösten estämättä antamaan Lupa- ja valvontaviraston pyytämät, sille tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot ja selvitykset.

7 §

Oikeus harjoittaa sosiaalityöntekijän ammattia Suomessa suoritettuna koulutuksen perusteella

Lupa- ja valvontavirasto myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa sosiaalityöntekijän ammattia laillistettuna ammattihenkilönä henkilölle, joka on suorittanut Suomessa ylemmän korkeakoulututkinnon, johon sisältyy tai jonka lisäksi on suoritettu pääaineopinnot tai pääainetta vastaavat yliopistolliset opinnot sosiaalityössä.

8 §

Oikeus harjoittaa sosionomin, geronomin ja kuntoutuksen ohjaajan ammattia Suomessa suoritettuna koulutuksen perusteella

Lupa- ja valvontavirasto myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa sosionomin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä henkilölle, joka on suorittanut sosiaaalialalle soveltuvan ammattikorkeakoulututkinnon Suomessa.

Lupa- ja valvontavirasto myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa geronomin ammattia henkilölle, joka on suorittanut sosiaaalialalle soveltuvan ammattikorkeakoulututkinnon Suomessa.

Lupa- ja valvontavirasto myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa kuntoutuksen ohjaajan ammattia henkilölle, joka on suorittanut sosiaaalialalle soveltuvan ammattikorkeakoulututkinnon Suomessa.

10 §

Muussa EU- tai ETA-valtiossa kuin Suomessa koulutuksen saanut EU- tai ETA-valtion kansalainen

Lupa- ja valvontavirasto myöntää hakemuksesta ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain (1384/2015) mukaisesti oikeuden harjoittaa Suomessa tämän lain 7 tai 8 §:ssä tarkoitettua ammattia Euroopan unionin jäsenvaltion tai Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion

Valiokunnan mietintö StVM 2/2026 vp

kansalaiselle, jolle on jossakin muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa kuin Suomessa suoritetun koulutuksen perusteella myönnetty tutkintotodistus tai muu asiakirja, joka kyseisessä valtiossa vaaditaan kyseiseen ammattiin, tai muu asiakirja, joka osoittaa hakijan valmiuden kyseisen ammatin harjoittamiseen.

Lupa- ja valvontavirasto myöntää hakemuksesta ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain mukaisesti oikeuden käyttää Suomessa nimikesuojatun ammattihenkilön ammattinimikettä Euroopan unionin jäsenvaltion tai Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion kansalaiselle, jolle on jossakin muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa kuin Suomessa saadun koulutuksen perusteella kyseisessä valtiossa myönnetty tutkintotodistus tai sen kanssa vastaavaksi määritelty koulutuksesta annettava asiakirja, joka kyseisessä valtiossa vaaditaan oikeuden saamiseksi kyseiseen ammattiin, tai muu asiakirja, joka osoittaa hakijan valmiuden kyseisen ammatin harjoittamiseen.

Lupa- ja valvontavirasto voi määrätä hakijalle korvaavina toimenpiteinä sopeutumisajan tai kelpoisuuskokeen noudattaen, mitä ammattipätevyyden tunnustamisesta annetussa laissa niiden määrittämisestä säädetään.

11 §

Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuulumattomassa valtiossa koulutuksen saanut

Lupa- ja valvontavirasto myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa Suomessa 7 tai 8 §:ssä tarkoitettua ammattia henkilölle, jolle on Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuulumattomassa valtiossa suoritetun koulutuksen perusteella myönnetty tutkintotodistus tai muu asiakirja, joka kyseisessä valtiossa vaaditaan oikeuden saamiseksi kyseiseen ammattiin.

Lupa- ja valvontavirasto myöntää hakemuksesta oikeuden käyttää nimikesuojatun ammattihenkilön ammattinimikettä henkilölle, jolle on Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuulumattomassa valtiossa suoritetun koulutuksen perusteella myönnetty tutkintotodistus tai muu asiakirja, joka kyseisessä valtiossa vaaditaan oikeuden saamiseksi kyseiseen ammattiin.

Lupa- ja valvontavirasto voi määrätä hakijalle korvaavina toimenpiteinä sopeutumisajan tai kelpoisuuskokeen. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin sopeutumisajasta ja kelpoisuuskokeesta sekä hakijalle asetettavista muista pätevyysvaatimuksista.

15 §

Ohjaus ja valvonta

Lupa- ja valvontavirasto ohjaa ja valvoo valtakunnallisesti sosiaalihuollon ammattihenkilöiden ammattitoimintaa.

Lupa- ja valvontavirastossa on sosiaalihuollon ammattihenkilöiden valvontaa varten sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden valvontalautakunta, jonka kokoonpanosta ja tehtävistä säädetään Lupa- ja valvontavirastosta annetun lain (530/2025) 15 §:ssä.

Valiokunnan mietintö StVM 2/2026 vp

16 §

Sosiaalihuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteri

Lupa- ja valvontavirasto pitää sosiaalihuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteriä Lupa- ja valvontavirastosta annetun lain 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen valvontatehtävien hoitamiseksi.

Rekisteriin merkitään seuraavat tiedot:

3) Lupa- ja valvontaviraston sosiaalihuollon ammattihenkilölle tämän lain mukaisesti antama huomautus sekä tiedot ammattitoiminnassa saadusta varoituksesta, sakko- tai vankeusrangaistuksesta tai viraltapanosta;

4) sellaisen laillistetun sosiaalihuollon ammattihenkilön ammattiin opiskelevan henkilön, tilapäisesti laillistetun sosiaalityöntekijän tehtävissä toimivan henkilön tai muun tilapäisesti sosiaalihuollon laillistetun ammattihenkilön tehtävissä toimivan henkilön, jolle Lupa- ja valvontavirasto on antanut valvontatoimenpiteenä huomautuksen, kirjallisen varoituksen tai turvaamistoimenpiteen, nimi, henkilötunnus ja kotiosoite sekä tiedot edellä tarkoitettusta valvontatoimenpiteestä.

17 §

Tietojen antaminen sosiaalihuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteristä.

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, Lupa- ja valvontavirasto voi salassapitosäännösten estämättä antaa viranomaiselle sekä sosiaali- ja terveydenhuollon työnantajalle ja toimintayksikölle tietoja tämän lain 16 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettua rikoksen seuraamuksesta työhön liittyvää soveltuvuusarviointia varten.

18 §

Julkinen tietopalvelu

Lupa- ja valvontavirasto voi luovuttaa julkisen tietoverkon välityksellä sosiaalihuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteristä tiedon sosiaalihuollon ammattihenkilön nimestä, rekisteröintinumeroista, syntymävuodesta ja ammattihenkilön ammattipätevyydestä sekä ammatinharjoittamisoikeuden rajoittamisesta (*julkinen tietopalvelu*).

Lupa- ja valvontaviraston on poistettava sosiaalihuollon ammattihenkilöä koskevat tiedot julkisesta tietopalvelusta välittömästi sen jälkeen, kun se on saanut tiedon sosiaalihuollon ammattihenkilön kuolemasta tai kun sosiaalihuollon ammattihenkilön ammatinharjoittamisoikeus on poistettu tai ammattinimikkeen käyttö on kielletty.

Valiokunnan mietintö StVM 2/2026 vp

19 §

Ammattitoiminnan asianmukaisuuden selvittäminen

Jos on perusteltua aihetta epäillä, että sosiaalihuollon ammattihenkilö on sairauden, päihteiden väärinkäytön, heikentyneen toimintakyvyn tai muun vastaavan syyn vuoksi kykenemätön toimimaan ammatissaan, Lupa- ja valvontavirasto voi velvoittaa sosiaalihuollon ammattihenkilön lääkärintarkastukseen tai sairaalatutkimuksiin (*ammattillisen toimintakyvyn ja terveydentilan selvittäminen*).

Jos on perusteltua aihetta olettaa, että sosiaalihuollon ammattihenkilön ammatinharjoittamistaidoissa tai ammattitiedoissa on puutteita, Lupa- ja valvontavirasto voi velvoittaa sosiaalihuollon ammattihenkilön ammattitaitojen tai -tietojen tutkimiseksi työkokeiluun, työnäytteeseen tai kuulusteluun (*ammattitaidon selvittäminen*).

Jos sosiaalihuollon ammattihenkilö ei suostu ammatillisen toimintakyvyn ja terveydentilan tai ammattitaidon selvittämiseen, Lupa- ja valvontavirasto voi kieltää laillistettua ammattihenkilöä harjoittamasta ammattiaan taikka kieltää nimikesuojattua ammattihenkilöä käyttämästä nimikesuojatun ammattihenkilön ammattinimikettä.

20 §

Seuraamukset virheellisestä menettelystä

Lupa- ja valvontavirasto voi antaa seuraamuksen sosiaalihuollon ammattihenkilön virheellisestä toiminnasta, jos sosiaalihuollon ammattihenkilö:

- 1) laiminlyö 4—6 §:ssä säädetyn velvollisuuden;
- 2) suorittaa tehtäviä, joihin hänen koulutustaan tai ammattitaitoaan on pidettävä selvästi riittämättöminä;
- 3) toimii ammattitoiminnassaan muuten kuin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla olennaisesti virheellisesti.

Lupa- ja valvontavirasto voi 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa:

- 1) antaa sosiaalihuollon ammattihenkilölle tarkempia määräyksiä ammattitoimintaa varten;
- 2) rajoittaa laillistetun ammattihenkilön ammatinharjoittamisoikeutta määräajaksi tai toistaiseksi taikka poistaa laillistetun ammattihenkilön ammatinharjoittamisoikeuden määräajaksi tai toistaiseksi;
- 3) kieltää nimikesuojattua ammattihenkilöä käyttämästä nimikesuojatun ammattihenkilön ammattinimikettä määräajaksi tai toistaiseksi.

Lupa- ja valvontavirasto voi, jos asia ei anna aihetta 2 momentissa tai 25 §:ssä tarkoitettuun toimenpiteeseen, kiinnittää sosiaalihuollon ammattihenkilön huomiota asianmukaiseen ammattitoimintaan tai kehottaa häntä korjaamaan todetun puutteen tai epäkohdan taikka antaa sosiaalihuollon ammattihenkilölle huomautuksen vastaisen varalle. Tässä momentissa tarkoitettuun Lupa- ja valvontaviraston antamaan huomautukseen tai huomion kiinnittämiseen ei saa hakea valittamalla muutosta.

Lupa- ja valvontavirasto voi ryhtyä 2 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettuihin toimenpiteisiin, jos ammattihenkilön virheellinen toiminta tai tehtävien laiminlyönti ovat

Valiokunnan mietintö StVM 2/2026 vp

luonteeltaan vakavia eivätkä ammattihenkilölle annetut lievemmat seuraamukset ole johtaneet toiminnassa esiintyneiden puutteiden korjaamiseen.

21 §

Kykenemättömyys toimia ammatissa

Jos sosiaalihuollon ammattihenkilö on sairauden, päihteiden väärinkäytön, heikentyneen toimintakyvyn tai muun vastaavan synn perusteella taikka perustellusti todetun ammattitaidottomuuden vuoksi kykenemätön toimimaan sosiaalihuollon ammattihenkilön ammatissa, Lupa- ja valvontavirasto voi päättää 20 §:ssä säädetystä toimenpiteestä.

22 §

Ammattitoiminnassa tehty rikos

Jos sosiaalihuollon ammattihenkilö on tuomioistuimen lainvoimaisella päätöksellä tuomittu vankeusrangaistukseen rikoksesta, jonka hän on tehnyt ammattitoiminnassaan ja rikoksesta ilmenevien seikkojen perusteella voidaan epäillä, että ammattitoiminnan jatkaminen vaarantaisi asiakasturvallisuutta, Lupa- ja valvontavirasto voi rajoittaa laillistetun ammattihenkilön ammatinharjoittamisoikeutta tai poistaa sen toistaiseksi taikka kieltää nimikesuojattua ammattihenkilöä toistaiseksi käyttämästä sosiaalihuollon ammattihenkilön ammattinimikettä.

Jos edellä tarkoitettua rikoksesta ilmenevät seikat ja siihen liittyvät olosuhteet ovat erittäin raskauttavat, Lupa- ja valvontavirasto voi poistaa laillistetun ammattihenkilön ammatinharjoittamisoikeuden pysyvästi tai kieltää nimikesuojattua ammattihenkilöä pysyvästi käyttämästä sosiaalihuollon ammattihenkilön ammattinimikettä.

23 §

Väliaikaiset turvaamistoimenpiteet

Käsitellessään 19—22 §:ssä tarkoitettuja asioita Lupa- ja valvontavirasto voi asiakasturvallisuuden niin vaatiessa väliaikaisesti rajoittaa laillistetun ammattihenkilön ammatinharjoittamisoikeutta tai kieltää laillistettua ammattihenkilöä harjoittamasta ammattia tai kieltää väliaikaisesti nimikesuojattua ammattihenkilöä käyttämästä sosiaalihuollon ammattihenkilön ammattinimikettä.

24 §

Ammatinharjoittamisoikeuden rajoittaminen tai poistaminen tai ammattinimikkeen käyttöoikeuden poistaminen ammattihenkilön omasta pyynnöstä

Lupa- ja valvontavirasto voi sosiaalihuollon ammattihenkilön omasta pyynnöstä rajoittaa laillistetun ammattihenkilön ammatinharjoittamisoikeutta tai poistaa sen. Lupa- ja valvontavirasto voi poistaa nimikesuojatun ammattihenkilön omasta pyynnöstä oikeuden käyttää asianomaista ammattinimikettä.

Valiokunnan mietintö StVM 2/2026 vp

25 §

Kirjallinen varoitus

Jos sosiaalihuollon ammattihenkilö on ammattitoiminnassaan menetellyt vastoin lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä taikka syyllistynyt tehtävässään muutoin virheellisyyteen tai laiminlyöntiin, Lupa- ja valvontavirasto voi antaa hänelle kirjallisen varoituksen.

26 §

Ammatinharjoittamisoikeuden taikka ammattinimikkeen käyttöoikeuden palauttaminen

Jos sosiaalihuollon ammattihenkilöltä on poistettu ammatinharjoittamisoikeus määräajaksi tai toistaiseksi tai sitä on rajoitettu taikka häntä on kielletty käyttämästä sosiaalihuollon ammattihenkilön ammattinimikettä, Lupa- ja valvontaviraston on hakemuksesta palautettava ammatinharjoittamisoikeus, poistettava sen rajoitus tai palautettava ammattinimikkeen käyttöoikeus, jos ammatinharjoittamisoikeuden poistamisen tai rajoituksen tai ammattinimikkeen käyttöoikeuden kieltämisen aiheuttanut syy on lakannut. Hakijan tulee liittää hakemukseensa selvitys edellä tarkoitetun syyn lakkaamisesta.

27 §

Lupa- ja valvontaviraston tiedonsaantioikeus

Lupa- ja valvontavirastolla on pyynnöstä oikeus salassapitosäännösten estämättä maksutta saada valtion, kunnan, kuntayhtymän ja hyvinvointialueen viranomaiselta sekä muulta julkisoikeudelliselta yhteisöltä, Kansaneläkelaitokselta, Eläketurvakeskukselta, eläkesäätiöltä ja muulta eläkelaitokselta, vakuutuslaitokselta, sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköltä, Potilasvakuutuskeskukselta sekä apteekilta tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot ja selvitykset.

28 §

Tuomioistuimen ilmoitusvelvollisuus

Tuomioistuimen tulee viipymättä lähettää Lupa- ja valvontavirastolle jäljennös päätöksestään, jolla se on määrännyt sosiaalihuollon ammattihenkilölle sakko-, vankeus- tai muun rangaistuksen sellaisen rikoksen johdosta, johon sosiaalihuollon ammattihenkilö on syyllistynyt ammattitoiminnassaan.

Valiokunnan mietintö StVM 2/2026 vp

29 §

Kuulutus virallisessa lehdessä

Rajoitetusta, poistetusta, kielletystä tai palautetusta ammatinharjoittamisoikeudesta taikka sosiaalihuollon ammattihenkilön ammattinimikkeen käyttöoikeuden kieltämisestä tai sen palauttamisesta Lupa- ja valvontaviraston on viipymättä kuulutettava Virallisessa lehdessä.

30 §

Muutoksenhaku

Muuhun kuin 1 momentissa tarkoitettuun Lupa- ja valvontaviraston päätökseen saa hakea oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa (434/2003) Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa.

Jos Lupa- ja valvontavirasto ei ole antanut päätöstä 14 §:ssä säädetyssä määräajassa, hakija voi tehdä valituksen. Valituksen katsotaan tällöin kohdistuvan hakemuksen hylkävään päätökseen. Tällaisen valituksen voi tehdä, kunnes hakemukseen on annettu päätös. Lupa- ja valvontaviraston on ilmoitettava valitusviranomaiselle päätöksen antamisesta. Tässä momentissa tarkoitettun valituksen tekemiseen ja sen käsittelyyn sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____
päivänä _____ kuuta 20 ____ .

Valiokunnan mietintö StVM 2/2026 vp

Helsingissä 9.4.2026

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Krista Kiuru sd
varapuheenjohtaja Mia Laiho kok
jäsen Maaret Castrén kok
jäsen Aki Lindén sd
jäsen Hanna-Leena Mattila kesk
jäsen Ville Merinen sd
jäsen Aino-Kaisa Pekonen vas
jäsen Minna Reijonen ps
jäsen Anne Rintamäki ps
jäsen Päivi Räsänen kd
jäsen Pia Sillanpää ps (osittain)
jäsen Oskari Valtola kok
jäsen Henrik Wickström r (osittain)
varajäsen Noora Fagerström kok (osittain)
varajäsen Mari Kaunistola kok (osittain)

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Pirjo Kainulainen